

Kollektiivse pöördumise esitajate esindaja

Teie 25.11.2021

Meie .01.2021 nr 1-6/20-175/2

Seisukoht kollektiivse pöördumise
„Koroonameetmed ei ole põhjendatud.
On aeg naasta tavaelu juurde!“ kohta

Austatud kollektiivse pöördumise esitajate esindaja

Täname Teid, et esitasite Riigikogule kollektiivse pöördumise „Koroonameetmed ei ole põhjendatud. On aeg naasta tavaelu juurde!“¹. Sellest lähtuvalt diskuteeriti Riigikogu sotsiaalkomisjoni k.a 18. jaanuari² ja 25.jaanuari³ istungil pöördumises toodud ettepanekute üle:

- 1) kaitsta riskirühma kuuluvaid inimesi, eriti hoolde- ja vanadekodude elanikke ja lubada ülejäänud elanikkonnal jätkata oma elu tavapärasel viisil;
- 2) anda ettevõtjatele õigus jätkata oma äritegevusega; kõigil tervetel inimestel peab olema õigus käia tööl, koolis, lasteaias, trennis, kultuurisündmustel jne ilma ebamõistlike piiranguteta;
- 3) maskikandmise kohustuse asemel anda isikutele eneseotsustusvabadus maskikandmiseks (v.a meditsiini-asutustes, kus see on arstide hinnangul näidustatud);
- 4) lähtuvalt PCR-testide veamäärast 1–2%, soovitakse kõigi (eriti asümptomaatiliste) positiivse testitulemuse saanud inimeste testimist ja nakkusohtlikkuse hindamist teiste meetoditega, et veenduda, kas nad on tegelikult ka viiruse kandjad;
- 5) valitsuse kommunikatsioonis hoiatus- ja hirmutaktikast loobumine vaimse tervise hoidmise eesmärgil;
- 6) esitada korduvalt teaduslikult tõestatud fakte, et viiruse leviku peatamiseks teostatavatest meetmetest (sh maskikandmine) ja ühiskonna sulgemisest tulenevad kasud ületavad inimeste tervisele ja vaimsele tervisele, majanduslikule olukorrale jne tehtavad kahjud; luua sõltumatud uurimiskomisjonid.

Riigikogu sotsiaalkomisjon otsustas 25.jaanuari istungil komisjoni istungil mitte nõustuda esitatud kollektiivse pöördumisega (RKKTS § 152¹² lg 4). Järgnevalt põhjendame oma seisukohta.

¹ Riigikogu veebilehel kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/54ce1763-8368-495a-91ec-25cebf8670a7>

² Komisjoni istungi protokoll on kättesaadav Riigikogu veebilehel: <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/komisjonid/sotsiaalkomisjon/paevakorrad-ja-protokollid/?startDate=18.01.2021&uud=44584179-67a8-ce54-da37-569f1a480919>

³ Komisjoni istungi protokoll on kättesaadav Riigikogu veebilehel peale selle allkirjastamist (kirja saatmise hetkel veel ei ole): <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/komisjonid/sotsiaalkomisjon/paevakorrad-ja-protokollid/?startDate=25.01.2021&uud=44584179-67a8-ce54-da37-569f1a480919>

Komisjoni istungil avaldati tunnustust tõstatatud küsimuste üle, sest COVID-19 pandeemia puudutab kõiki inimesi. Põhiseaduse § 28 lg 1 sätestab igäihe õiguse tervele kaitsele. COVID-19 seoses peab riik kaitsma inimeste tervist takistades igakülgset viiruse levikut. Viiruse levikut takistatakse kehtestades piirangud, mille eesmärgiks on samaaegne suure hulga inimeste haigestumise vältimine ning tervishoiusüsteemi toimimine, samas ühiskonnaelu võimalikult vähe riivates.

Koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haigus vastab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 2 punkti 2 alusel uudse ohtliku nakkushaiguse tunnustele, kuna viiruse põhjustatud haigusele puudub efektiivne ravi ja haiguse levik võib ületada haiglate ravivõimekuse.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõigete 2, 5 ja 6 alusel võib Vabariigi Valitsus kehtestada nakkushaiguse tõrjeks vajalikke abinõusid siis, kui nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks rakendatavate meetmete ja piirangute kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Selleks peavad olema täidetud järgmised eeltingimused:

- 1) tegemist on eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaigusega,
- 2) Vabariigi Valitsus on Terviseametilt saanud epidemioloogiliste, laboratoorsete ja kliiniliste andmete alusel teabe ja soovitusi abinõu kohta,
- 3) abinõu (piirang või kohustus) on viiruse leviku tõkestamiseks vältimatult vajalik ehk see peab olema proportsionaalne ja otstarbekas nõue,
- 4) abinõu on ajutine ehk ajaliselt piiritletud ning
- 5) see toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.⁴

PS-s nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud piirata arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks on õigustatud kohaldada piiranguid ning seda on valitsus nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse alusel korraldustega teinud, kuulanud eelnevalt Terviseameti ja teadusnõukoja soovitusi.

Õigusi ja vabadusi piirates tuleb leida õiglase tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja kaasneva mõju vahel. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad kaalukad eesmärgid. Valitsus on piiranguid kehtestades arvestanud Euroopa Liidu liikmesriikides kasutatud tõhusaid meetmeid, milleks on kaks pluss kaks distants, desinfitseerimine ning maski kandmine.

COVID-19 levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikontaktse nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid või ka puuduvad sümptomid. Viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Oluline viiruse ülekande toimub aerosoolide kaudu. Viirus levib kiiremini siseruumides ning riskirühmadel (sh vanemaealistel) on suurem risk haiguse raskekujuliseks kulgemiseks, tüsistusteks ning haiglaravi vajaduseks, aga ka surmaks.

Seetõttu on kehtestatud piirangud avalikes kohtades, hõlmates nii avalik-õiguslikke kui eraõiguslikke juriidilisi isikuid. Arusaadav on, et kehtestatud piirangud toovad kaasa tuntava

⁴ Vabariigi Valitsuse 23. novembri 2020 korraldus nr 417 „Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise“ ja seletuskiri on kättesaadav: https://www.kriis.ee/sites/default/files/eriolukord/vv_20417k.pdf

negatiivse mõju tervele ühiskonnale (ettevõtlus, haridus, vaba eneseteostus jm), kuid rahvatervise kaitse kui põhiseaduslik väärtus, kaalub negatiivse mõju üle. Seetõttu on kehtestatud erinevad meetmed COVID-19 vastu võitlemiseks ja selle tuvastamiseks: reoveeuuringud, inimeste küsitlused, perearsti süsteemi skriining, inimeste testimine, haiglate ja meditsiinitöötajate töökorraldus jne.

Vanemaealiste isikute kaitse reguleerimisel tuleb arvestada, et perekondlike suhete reguleerimisel on oluline eneseregulatsioon perekondade sees. Perekonnad peavad näitama viiruse vältimisel üles suurt eneschoolsust.

Komisjon toetas seisukohta, et riskirühma kuuluvaid isikuid tuleb eriti kaitsta. Seetõttu on eakamate isikute vaktsineerimisega alustatud hooldekodudes ning liigutakse edasi ülejäänud eakate vaktsineerimise suunas.

Seoses maskikandmise kohustuse kehtestamisega, on kollektiivse pöördumise esitajad teinud ettepaneku, et kohustuse asemel peaks tegemist olema soovitusena.

Esmalt muudeti 2020.a septembris maskide kandmine osaliselt kohustuslikuks üld- ja erihooldekodudes. Järgnevalt andis maskikandmise soovitusena Vabariigi Valitsus 12. novembril 2020. a üleriigilise kommunikatsiooni kaudu avalikkusele teada, „et ühissõidukis, kaubandusettevõtte teenindussaal ja üldkasutatavas ruumis ning konverentsil, kontserdil, teatris ja kinos on soovitatav kanda maski, v.a isikud kellel maski kandmine oli meditsiiniliselt vastunäidustatud või alla 12-aastased lapsed ja teised põhjendatud isikud.“⁵ Statistika näitas nakatumise püsivat kõrget taset, mistõttu kehtestati 23. novembri 2020.a korraldusega nr 417 uued piirangud eesmärgiga tagada Eesti avatuna lähitulevikus, riigi tervishoiusüsteemi toimimine ning avalike teenuste kättesaadavus. Nimetatud korraldusega kehtestati maskikandmise kohustus avalikes siseruumides.⁶

Komisjoni istungil selgitas Justiitsministeeriumi esindaja, et piiranguid kehtestatakse ainult vältimatu vajaduse korral, teaduslikel alustel ja kui meetmed on oluline ühiskondlik või majanduslik mõju. Maskikandmise kohustus ei eksisteeri üksi, vaid koos desinfitseerimise ning kaks pluss kaks distantsi hoidmise kohustusega, mis koosmõjus on efektiivsed meetmed viirusnakkuse vaos hoidmiseks.

Kuulanud ära ministeeriumite ja Terviseameti esindajad leiab komisjon, et maskikandmise kohustus on kooskõlas selle eesmärgiga – vähendada nakkuse levikut.

Seoses PCR testidele tehtud etteheidetega märgime, et Eestis on viiruse testimise aluseks rahvusvaheliselt aktsepteeritud testid ja nõuded ning paremat tuvastamise viisi hetkel leitud ei ole. Sotsiaalkomisjoni istungil selgitas Terviseameti esindaja, et riigid soovivad saavutada meetodit, millega lihtsalt tuvastada isikud, kes on vaktsineeritud või COVID-19 läbi põdenud, et sellised isikud vabaneksid karantiini kohustusest.

Eelnevast lähtuvalt leiab Riigikogu sotsiaalkomisjon, et Vabariigi Valitsuse kehtestatud piirangutes ei ole põhjust kahelda, need on kehtestatud rahvatervise hoidmise eesmärgil ning teadusnõukoja ja Terviseameti soovitusel. Seetõttu otsustas komisjon Teie esitatud kollektiivse pöördumisega mitte nõustuda, konsensusega (RKKTS § 152¹² lg 4).

⁵ Vabariigi Valitsuse 23.novembri 2020 korralduse nr 417 seletuskiri on kättesaadav:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/323112020001>

⁶ Samas

Lisaks otsustas komisjon saata pöördumises esitatud küsimused vastamiseks teadusnõukojale, kellel palutakse saata selgitused ka pöördumise esindajale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
Esimees

Koopia: Rahvaalgatus.ee

631 6495 sotsiaal.ametnik@riigikogu.ee